

Владко Мурдаров

Институт за български език „Проф. Л. Андрейчин“
при Българската академия на науките
София, България

Езикова култура

ЗА НОВИТЕ ДУБЛЕТНИ ФОРМИ ПРИ НЯКОИ ПРИЧАСТИЯ

Според съществуващите нормативни справочници формите за множествено число на миналите несвършени деятелни причастия от глаголи от второ спрежение на *-оя* с ударение върху окончанието имат следния вид:

<i>безпокоял – безпокояли</i>	<i>поял – пояли</i>
<i>боял се – бояли се</i>	<i>роял – роели</i>
<i>броял – брояли и броели</i>	<i>скроя – скроели</i>
<i>гноял – гноели</i>	<i>споял – споели</i>
<i>двоял – двояли</i>	<i>стоял – стояли</i>
<i>доял – доели</i>	<i>стрял – строяли</i>
<i>кроял – кроели</i>	<i>троял – трояли</i>

Както личи, почти последователно се посочва, че при формите за множествено число под влияние на нормативното правило за променливото Я следва редуване на Я с Е. Така става при глаголи като *гноя*, *доя*, *кроя*, *присвоя*, *усвоя* и техни производни като *загноя*; *издоя*; *надоя*; *разкроя*; *запоя*, *напоя* и др.

Само в единични случаи е отбелязано, че се допускат дублети. Това става при глагола *броя* и неговите производни като *наброя*, *отброя*, *преброя*. В същото време при глаголите *безпокоя*, *боя се*, *двоя*, *стоя*, *стря* и *троя* и техните производни като *побоя се*; *раздвоя се*, *удвоя*; *откроя*, *разкроя*; *застоя се*, *настоя*, *постоя*, *престоя*, *състоя се*, *устоя*; *благоустроя*, *застроя*, *надстроя*, *построя*; *утроя* и др. се посочва като единствена формата със запазване на Я.

Така е според нормативните справочници. В същото време в масовата писмена (и устна) практика все по-често екавите форми биват заместени от яка-

вите. И това става в документи от всякакъв тип.

Нарастването на броя на нарушенията на правописното и правоговорно правило показва, че се налага да бъде извършена промяна в него, като при повече глаголи от тази група се препоръча употребата на *-яли*, а в други се допусне дублетност.

Поради тази причина в частта на *Официалния правописен речник на българския език*, посветена на глаголите, са формулирани следните правила:

Формите за мн.ч. на миналите несвършени деятелни причастия от глаголи на *-оя* (с ударение върху окончанието) имат завършек *-яли*.

безпокоя (се) – безпокояли (се)

боя се – бояли се

застроя – застроили

състоя се – състояли се

В някои случаи се допускат дублетни форми със завършек *-ели*.

броя – брояли и броели

издоля – издоляли и издоели

кроя – крояли и кроели.

✉ Владко Мурдаров
balgarskiezik@mail.bg

Публикувано: 30 юни 2014